

Београдска филхармонија
Сезона 2021/22
Баш смо вас се ужелели

Петак, 11. март 2022.
Концерт посвећен успомени на Зорана Ђинђића

Марио Вензаго
Симон Хефеле, труба

Рихард Вагнер
Фауст-увертира

Трајање: око 12 минута

Роберт Шуман
Фауст увертира, WoO 3

Трајање: око 9 минута

Кристијан Јост
Pietà (In memoriam Чет Бејкер)

Трајање: око 20 минута

Артур Хонегер
Литургијска симфонија

Dies irae
De profundis clamavi
Dona nobis pacem

Трајање: око 30 минута

Јохан Себастијан Бах/Леополд Стоковски (ар.)
Моћна тврђава је наш Бог

Трајање: око 4 минута

Јохан Себастијан Бах/Леополд Стоковски (ар.)
Токата и fuga у де-молу, BWV 565

Трајање: око 10 минута

Рихард Вагнер (1813-1883) је своју *Фауст увертуру* првобитно конципирао као први став симфоније базиране на Гетеовој драми. Идеја симфоније је, ипак, била напуштена с обзиром на то да је Вагнер у то време био заузет раду на опери *Лутајући Холанђанин*. Након првобитне верзије из 1840, настала је коначна верзија 1855. године, са овим насловом. Тематика је везана за самог Фауста, и бави се радњом која је претходила срастању Мефиста и упознавању са Маргаретом. Дело дочарава изузетну интроспективну слику протагонисте – душевног немира, надања и борбе са судбином.

Још један композитор, Вагнеров савременик, бавио се темом Фауста. **Роберт Шуман** (1810–1856) је инспирисан Гетеовим делом, 1844. године одлучио да музички отелотвори легенду о Фаусту, који зарад стицања тајанствених знања продаје душу ђаволу. С обзиром на то да Шуман није желео да следи наративни ток у свом делу, првобитну мисао о писању опере заменио је идејом о фрагментима који ће добити своју музичку транспозицију. Тако је настао ораторијум *Призори из Гетеовог Фауста*, а делимично завршено дело дириговао је Франц Лист, 1849. године, на годишњицу Гетеовог рођења. На његов предлог, Шуман је написао увертуру, као последњи завршени сегмент *Призора*, 1853. године. Попут Вагнеровог истоименог дела, увертира је *карактерна слика* Фауста – тмурни увод приказује протагонисту уронулог у своје мисли, следе трагања за идеалима и истином, уз повремене лирске епизоде које алудирају на Маргаретин лик.

Кристијан Јост (1963) један је од најзначајнијих немачких савремених композитора, са стваралачким опусом широког дијапазона, који између осталог обухвата оперу, балет, симфонијску и камерну музику.

Pietà је последње дело у Јостовој *Реквијем трилогији*, коју је започео 2000. године. Иако је написана последња, *Pietà* је прво дело у циклусу, након кога следи *Dies Irae* за тробмон и оркестар и *Lux Aeterna* за алт саксофон и оркестар. Дела из трилогије се такође изводе појединачно.

Иако *Pietà* није цез комад, поднаслов *In memoriam Чет Бејкер* наговештава основну музичку идеју. Труба улази у терен цеза са Бејкеровом разноврсношћу и елеганцијом.

Његова срцепарајућа животна прича и трагична смрт приказани су лирским адађом. Ова идеја се проширује на судбину читавог људског рода у следећим композицијама из трилогије. Као последица, *Pietà* због своје природе и специфичног парта соло трубе, представља најинтимнији део циклуса.

Литургијска симфонија је треће симфонијско остварење швајцарско-француског композитора **Артура Хонегера** (1892 - 1955), настала у сутон Другог светског рата. Дело је конципирано у три става од којих је сваки назван по литургијском тексту из *Реквијема*. Први став, енергичан и агресиван, носи наслов *Dies irae*, док је лагани, *De profundis clamavi*, контрастан и медитативан. Финале, назван *Dona nobis pacem* више је епизодичног карактера, са бруталним маршевским ритмом који гради дисонантни климакс пред дугу, лиричну коду која заокружује дело.

Сам Хонегер је написао опсежан коментар о делу, експлицитно доводећи у везу музику са ратним страхотама, са жељом за мир.

Литургијска симфонија настала је 1945-46, као поруџбина швајцарске фондације *Pro Helvetia*, а премијерно је изведена у Цириху 17. августа 1946. године. Оркестром Романске Швајцарске дириговао је Шарл Минш. Дело је постало специјалност Херберта фон Карајана, који га је често изводио, а његов снимак се и данас сматра једном од најбољих интерпретација у историји.

Ein feste Burg ist unser Gott (*Моћна тврђава је наш Бог*), BWV 80 је хорска кантата **Јохана Себастијана Баха** (1685-1750), написана за Дан реформације. Дело је прерада једне од његових Вајмарских кантата, и највероватније је настало око 1723. године, по Баховом пресељењу у Лајпциг. Кантата је написана за четворо вокалних солиста, четворогласни хор и камерни барокни ансамбл.

Још једно Бахово дело, ***Токата и fuga у де-молу***, BWV 565, написано је за оргуље. Поред контрадикција од ауторству, време настанка је такође предмет музиколошких расправа, и протеже се од 1704. до чак 1750. године. Данас је уврежено мишљење да је ово дело младог аутора, и датира између 1704. и 1707. године. Дело је читав век преживело у

рукопису који је начинио Јоханес Ринк, а прво издање је доживело у време *Бахове ренесансе*, у XIX веку. Штампано је 1833. године, а на концертном репертоару се нашло захваљујући Феликсу Менделсону, који је дело извео 1840. године и потом надаље популарисао. У XX веку, један од највећих диригената тог доба, Леополд Стоковски (1882-1977) у периоду од 1920-их до 1940-их направио је велики број транскрипција Бахових дела за симфонијски оркестар. Поред оргуљске музике, оркестрирао је и делове Баховог репертоара за соло виолину, клавир, као и делове најпознатијих кантата. *Ein feste Burg ist unser Gott* транскрибована је 1933, а *Токата и фуга у де-молу* 1927. године. Транскрипција *Токате и фуге у де-молу* постала је позната најширој публици кроз чувену Дизнијеву *Фантазију*, за коју је дела дириговао управо Стоковски, који се и сам појављује у филму.

мр Асја Радоњић